

Ermenek Tol Medrese’de öğrenci odalarının yer aldığı eyvanlardan bir ayrıntı. Odalara basık kemerli kapılardan giriliyor.

Ermenek Tol Medrese’nin sivri kenarlı revaklarından ayrıntı

TOL MEDRESE

MEDRESENİN İÇİ

Medrese kareye yakın dikdörtgen planlı, açık avlulu, avlusu revaklı, üç eyvanlı. Açık avlunun ortasında bir havuz bulunuyor. Öğrenci hücreleri asimetrik ve doğuda beş; güneyde dört; kuzeyde iki tane. İçeri girer girmez kendinizi o dönemin eğitim hayatında buluyorsunuz. Karamanoğlu mimarisinin güzelliği, bu özel medresenin içinde belirgin şekilde kendini hissettiriyor.

Kuzey eyvanın bitiştirindeki kubbeli bölüm, Musa Bey türbesi olarak değerlendiriliyor. Medrese’nin içinde Muş’ta vefat eden Emir Musa Bey’in mezarı da bulunuyor. Diğer mezarlar ise ailesinden bazı kişilere ait. Medrese’de bir türbe bulunduğu ise 1964-1965 yıllarında yapılan çalışmalardan sonra anlaşılmış. Türbelerin altında mezar mahzeni yok ve ölümler odaların kayalık zeminine açılan çukurlara defnedilmiş. Üzerine ise sandukalar konulmuş. Sandukalar ne yazık ki günümüze ulaşmamış.

MEDRESELERDE EĞİTİM

Karamanoğullarının ciddi sayıda medrese yaptırmış olması, Beyliğin eğitime ve bilginin aktarımına ne kadar önem verdiğini gösteriyor. Karamanoğullarının bulunduğu bölgelerde yetişen çok sayıda bilgin ve erenden söz ediliyor. Medreselerde görev yapan müderrislerin çok donanımlı olduğu da belirtiliyor.

Medreselerde dini öğretimin yanı sıra İslam hukuku, felsefe, deneysel bilimler okutuluyordu. Tıp öğrenimi genellikle şifahanelerde verilse de medreselerde de tıp öğrenimi yapıldığı biliniyor. Aynı şekilde astronomi öğrenimi çoğunlukla rasathanelerde deneysel olarak yapılıyor olsa da, bazı medreselerde astronomi dersleri veriliyordu. Hatta Abdülcavid gibi dönemin ünlü astronomlarının medreselerde rasat yaptıkları biliniyor.

Bu broşürün içeriği, “Yeniden Başlamak için Ermenek 1001” adlı kitaptan derlenmiştir.



www.ermenek.bel.tr



Ermenek 1001



ermenekbelediye



ermenekbelediye

YENİDEN BAŞLAMAK İÇİN
ERMENEK
1001



Tol Medrese'nin dıştan görünümü

TOL MEDRESE

Karamanoğulları Beyliğinin anıtsal örneklerinden Ermenek Tol Medrese, bugün Ermenek'in tam merkezinde ziyarete açık. Burası, Beyliğin eğitim politikalarını göstermesi açısından büyük önem taşıyor.

Günümüz araştırmacıları; özellikle Beyliğin mimari ve bezeme diline nesnel yaklaşıldığında, üretilen eserlerin özgünlüğünün ancak anlaşılabilirliğini iddia ederek Selçuklu üslup ve geleneğinden ayrıldığı ve Selçuklu mimarisine karıştırılmaması gerektiğinin altını çiziyor. Bu durumda, Tol Medrese'yi gezerken dikkat edilmesi gereken detayları göz önünde bulundurmak gerekiyor.



Ermenek Tol Medrese'nin ana eyvanı ve duvarındaki pencere

TOL MEDRESE'Yİ GEZERKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN DETAYLAR



Ermenek Tol Medrese'de taç kapının soldaki sütuncelerindeki mukarnas başlığından bir ayrıntı

TAÇ KAPIDAKİ MUKARNAS BEZEMESİ

Mukarnas, üst üste dizilen hücrelerden oluşuyor. Başlıca kullanıma yeri taç kapı girintisi (nişi) üzerinde. Mukarnaslı niş, süslemeli taç kapılara özgü olarak düşünülebilir. Mukarnasın düzeninde tek hücrenin giderek çoğalması, diğer yüzey süslemelerindeki gibi sonsuzluğu ve sürekliliği vurgular. Böylece sınırlı bir mekân içinde bile sonsuz bir oyun parçası gibi gelir.

Tol Medrese'nin taç kapısı yedi sıra mukarnas kavsaralı. Mukarnas taç kapı girintisinin altında, yine mukarnas başlıklı çift katlı sütunceler duruyor. Bu sütunceleri en üstte iki silme kesişerek biçimliyor.

Taç kapıdaki dikdörtgen pencere, dönemine göre yeni bir uygulama. Bu yüzden tipik taç kapılardan farklı. Bu farkların nedeni kapının oldukça yüksek ve dar olarak kurgulanması.

Tol Medrese'nin taç kapısı, Karamanoğulları yapıları içinde cephe-oran ilişkilerinde yeni bir arayışı temsil eder. 141 Taç kapısındaki sütuncelerin kaidesi, sekiz kollu yıldız bezeli rozetlerle süslenmiş. Yan nişin üzerini düğüm motifiyle birleştiren, ortada iki eğimli rozet ile iki yanında birer yarım küre biçimli kabara taçlandırıyor.



TAÇ KAPI

Tol Medrese'nin en etkileyici parçalarından biri, doğu taç kapısı. Medrese, doğu-batı ekseninde inşa edilmiş. Taç kapının basık kemeri üzerindeki kitabeye göre medrese 1339-1340 yılında Karamanoğlu Mahmud Bey'in oğlu Emir Musa Bey tarafından yaptırılmış. Kitabede Musa Bey, "büyük emir, alim, gazi" sıfatlarıyla övülüyor. Orta Çağ mimarisinde kapı bir simgesellik taşıyor. Bir estetik vurgu olarak taç kapı, mimari isteğin yoğunlaştığı, başladığı ve bittiği yer olarak tanımlanıyor.

KABARA VE ROZETLER

Kabara, bir bezeme olarak kullanılan toparlak ve kabarık yarım küre şeklinde ya da bazen farklı düzlemlerde kesilen taştan veya madenden yapılan süslemelere deniyor. Ermenek'teki Karamanoğulları yapılarının çoğunda görülen kabara, en güzel örnekleri, Tol Medrese'nin taç kapısında. Taç kapının sol yan nişindeki kabara, yüzeyine altı kollu yıldız süslüyor. Eğimli, yani çapraz kesim rozetlerin yüzeyini dört palmet motifi süslüyor.

Karamanoğulları mimarisinde Selçuklu geleneğinden ayrı olarak desenler daha kesin ışıık ve gölge oyunlarına yer verilen estetik ve göze batır şekilde gelişmiş. Mimaride, sade Selçuklu sanatının yerini hareketli ve zengin bir süsleme üslubu alıyor.

Ermenek Tol Medrese taç kapısında, sol nişin üzerindeki iki yarım küre kabara ile ortada eğimli kesilmiş iki rozet bezemesi

